

Fiskerirådgeving på Færøene 2004

Vurdering av anbefalinger fra ICES

Jón Kristjánsson, 19. juni 2004

Innledning

ICES har sent ut en anbefaling om hvordan bestander av bl.a. torsk, hyse og sei skal beskattes i kommende fiskeår. Føroya Reiðarafelag, Føroya Fiskimannafelag og Meginfelag Utroðrarmanna har bedt meg vurdere anbefalingen og sette fram eget forslag for kommende fiskeår.

Det henvises til ICES egne papirer, men i korthet så går deres anbefaling ut på total eller meget sterk reduksjon av fiske etter torsk, 17% reduksjon i fangst av hyse og 30% reduksjon i seifangsten.

Rådgevinging

ICES forslag om å redusere fiske etter torsk, hyse og sei bør ignoreres. Det anbefales ikke å redusere antall fiskedager, det bør heller vurderes om ikke antallet skulle økes med 10-15% i det kommende fiskeår.

Nærmere forklaringer og begrunnelse følger her neden.

Fiskedagesystemet

Systemet ble laget for å holde insatsen, fisketrykket, nogenlunde konstant fra år til år. Det skulle være selvregulerende, - hvis bestandene var i god stand ville fangsten være god, hvis det var mindre fisk i havet ville dette gjenspeile seg i mindre fangster.

Det har vist seg, ifølge ICES, at denne forutsetning har vært riktig: Den prosentvise andel som har vært tatt ut har holdt seg nogenlunde konstant under den tiden fiskedagesystemet har vært i bruk, denne andelen har imidlertid økt sterkt for torsk de siste år, mener ICES:

"The management system with individual transferable days introduced in 1996 had as an objective to maintain the fishing mortality at an average of 0.45 for both plateau cod, haddock, and saithe. The current assessment shows that saithe and haddock have on average been harvested within this objective, whereas for cod the fishing mortality has exceeded the objective and in the most recent years has been around double of the target."

I begynnelsen, da antall dager og fordeling på flåter ble bestemt, visste man ikke om dageantallet var det riktige for å utnytte fiskeresursene på den mest forsvarlige måte. Dette skulle tiden få vise.

Fra systemet ble innført for 8 år siden er dageantallet blitt redusert med omlag 20%.

Fra år 2000 har dageantallet og systemet ellers holdt seg nesten konstant og det kan antas at fiskebestandene og fiskedagesystemet har justert seg til hverandre i denne perioden.

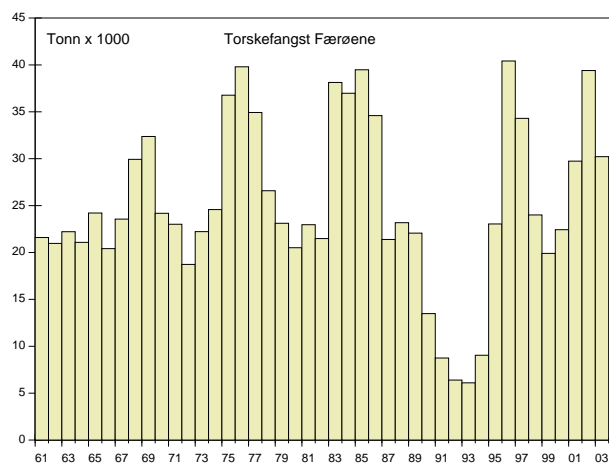

Fig.1. Fangst av torsk på Færøplatået 1961-2003.

Fangsten har ikke gått under ca. 20 tusen tonn untatt i årene 1990-1994. Nesten alltid er regelen den at etter en fangsttopp, som ligger på 40 tus. tonn går fangsten ned i 3-4 år for så igjen å stige. Fortsetter dette mønsteret som før, kan en vente nedgang i torskefisket i 2004 og 2005. Det kan så ventes å stige igjen i 2006-7.

De 3-4 siste årene har imidlertid bestandene av hyse, sei og torsk øket i størrelse, ifølge tradisjonelle målinger av fiskebestande, som baserer seg på ilandført fangst. Torskebestanden har muligens blitt for stor i forhold til fødetilgangen, noe som har gjenspeilet seg i redusert individuell vekt og dårligere kondisjon (J.K. 2004). Konklusjonen som man kan trekke er, - at fisketrykket i denne perioden har vært for lite.

Det er ikke av det gode at fiskebestandene blir for store og hvis ikke fiskeintensiteten klarer å holde imot en stor bestandsøkning, - så er den for liten.

Torsk

ICES mener at fisketrykk på torsk er alt for stort, mens fisketrykket på hyse og sei er nogenlunde innenfor rimelige grenser. I et blandet fiske hvor artene fanges side om side går dette neppe sammen.

Det er en kjensgjerning at torsk har hatt en dårlig vekst og kondisjon de siste to år, mens hysa ser ut til å trives bedre. Torsken sultet, derfor trives den ikke. Sultende fisk er svak, utsatt for sykdommer og predasjon, og fosvinner og dør i større grad enn annen og normal fisk. Dette fører til reduksjon av bestanden, - uten fiske.

Torskebestanden har etter alt å dømme vokst seg over hovedet, blitt for stor, derfor er det for lite mat til de enkelte fisk.

Den målte reduksjon av torskebestanden, som fremkommer i ICES papirer kan forklares ved øket naturlig dødelighet p.g. av sult. Det tilsynelatende økte fisketrykk kan forklares på samme måte.

ICES modellene går ut i fra konstant naturlig dødelighet ($M = 0.2$), men fordi det er den totale dødelighet (Z) som måles, så ser det ut til, fordi M er konstant, at det er fiskedødeligheten (F) som øker, når i realiteten fisken dør av sult.

Dette er blitt bekreftet bl.a. ved Canada (SSR 2003/18, side 9) hvor det ikke foregår noe fiske etter torsk. Oversiktstrålinger og merking av torsk måler stor dødelighet, ca 60-80%, **uten at det foregår noe fiske.**

I gjennom tidene har det vært regelmessige svingninger i torskefisket rundt Færøyene (fig. 1).

Fortsetter dette mønsteret som før, kan en vente nedgang i torskefisket i 2004 og 2005. Det kan så ventes å stige igjen i 2006-7.

Teori uten støtte av undersøkelser:

En forklaring fra ICES er at mager torsk biter mere på line enn en normal eller fet torsk. Torsken er mager nå for tiden og fordi linefiske veier tungt i beskatningen av torskebestanden skal fisketrykket ha økt. De mener også, med samme argumentasjon, at dette gjelder for hyse.

Det skulle være relativt enkelt å støtte dette med undersøkelser, hvor kondisjon av linefanget torsk og trålfanget torsk ble sammenlignet. Også, hvis dette var tilfellet, skulle antall linefanget torsk øke i forhold til trålfanget torsk. Det nevnes ikke om slike forsøk har funnet sted.

Det nevnes at samband mellom produksjon og dødelighet ikke finnes for sei, - fordi størsteparten av seien blir tatt i trål.

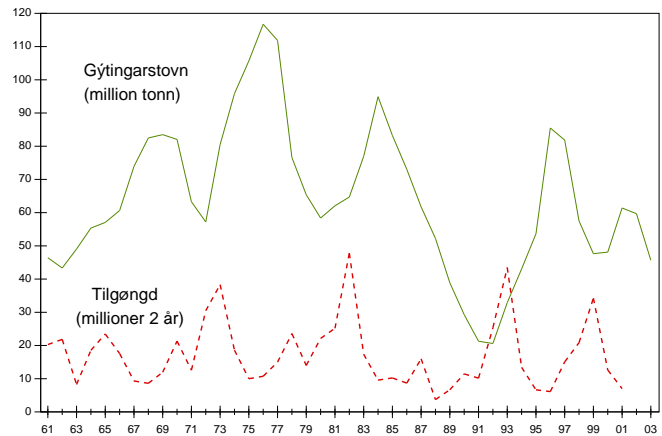

Fig. 2. Her ser vi hvordan gytebestand (den hele øvre linjen) og rekruttering varierer over tid. Leseren er tillatt å vurdere om dette støtter ICES påstand om at det er nødvendig å ha en stor gytebestand for å få god rekruttering.

Det er brukt ICES egne rå tall, men ICES har hevdet at i tidligere rapporter (J.K. 2003) var tallmaterialet "manipulert for å få fram" en omvent korrelasjon av disse to faktorer.

Det er en kjennsgjerning at torskefisket rundt Færøyene har variert gjennom tidene på en utrolig regelmessig måte (fig.1), Bestanden synes å svinge meget regelmessig, den går op og ned og - når man skulle ha grunn til å tro at nå var det slutt, så skyter bestanden op igjen. Fordi fisketrykket er stort hele tiden så kan nedgang i bestanden ikke forklares ved for mye fiske. Da ville bestanden ha gått til grunne for lenge siden. Det må være noe i fiskebestandenes samspill med naturen som kan forklare dette.

Hyse

ICES sier om hyse:

"Bestanden er i godt behold og i stand til å produsere en god rekruttering. Fisketrykket er dog i høyeste laget og bestanden står i fare for å bli høstet på en ikke bæredyktig måte."

Dette begrunnes med ifølge ICES ene føre-var prinsipper som tilsiger at fisketrykket på lang sikt er for høyt. Dette anbefales trass i at gytebestanden av hyse, ifølge ICES, har tredoblet seg fra 1997, fra 25-80 tus. tonn.

Hyse har vært i stor fremgang over hele N-Atlanteren. Mange mener at dette står i samband med stigning av temperaturen i området. Det er således sterkt økede forekomster av hyse i Irske havet, Nordsjøen er tett med småfallen fem år gammel hyse, bestanden rundt Island er mangedoblet og arten forekommer nå i store mengder ved Islands nordkyst hvor den ikke har vært tidligere i noen grad.

Hysa står godt i Barentshavet og bestanden rundt Færøyene er på historiske høyder ifølge bestandsmålinger. På samme tid synes den mindre varmekjære torsken å trekke seg mere mot nord og varmekjære arter innvaderer Nordsjøen fra syd.

Torsk og hyse er konkurrenter, særlig på ungstadiet, da de søker bunn på samme tid og sted senhøstes hvor de konkurrerer med hverandre og de tilstedeværende fisk. Således er Nordsjøen så tett med småfallen, mager og sulten hyse, 99- årsklassen er den største målt i senere tider, at en torskyngel har liten sjanse for å overleve i den flokken. Torsken vil neppe komme sterkt tilbake før hysebestanden er sterkt redusert.

Av den grunnen er det for torskens skyld meget viktig å opprettholde et stort fisketrykk på hyse. Men ICES ser ikke til å ta hensyn av konkurranse mellom fiskearter. De behandler hver art for seg.

Sei

Her sier ICES det samme som sier om hyse:

"Bestanden er i godt behold og i stand til å produsere en god rekruttering. Fisketrykket er dog i høyeste laget og bestanden står i fare for å bli høstet på en ikke bæredyktig måte."

Allikevel anbefaler de en reduksjon av innsatsen på 30%. Det er en utrolig konklusjon fordi under det nåværende fisketrykk har (gyte-)bestanden øket fra år til år fra 1994, fra 60- 120 tus. tonn. hvis man skal tro ICES ene tall.

Referanser:

Jon Kristjansson 2003. Vurdering av fiskerådgivning på Færøyene 2003.

Jon Kristjansson 2004. Alder og vekst hos torsk, hyse og sei fra Færøyene 2003.

Anon, Canada 2003. Stock Status Report 2003/018

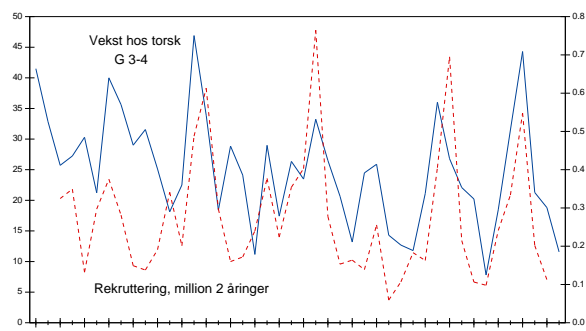

Fig.3. Her vises vekst hos torsk fra 3-4 års alder (hel linje) og rekruttering (prikket linje) som funksjon av tid. Når fisken får nok med mat er veksten god og da er det også god rekruttering. Rekrutteringen synes å være avhengig av fødeforholdene.